

ПРИМЉЕНО: 07-05-2026 PP			
Орг. јед.	Број	Грилог	Вредност

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 919/1, донетом на седници одржаној дана 9.4.2026, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Јелене Станојевић** под насловом „Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса”, урађену под менторским руковођењем др **Ане Кузмановић Јовановић**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Ана Кузмановић Јовановић

Звање: редовна професорка

Ужа научна област: наука о језику, критичка анализа дискурса

Датум избора у звање: 9.6.2021.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Јелена Филиповић

Звање: редовна професорка

Ужа научна област: наука о језику, социolingвистика

Датум избора у звање: 10.12.2010.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Марија Мандић

Звање: виша научна сарадница

Ужа научна област: социolingвистика

Датум избора у звање: 29.11.2021.

Установа на којој је запослен: Институт за филозофију и друштвену теорију

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Јелена (Љубомир) Станојевић
Датум и место рођења:	17.10.1986.
Наслов мастер рада:	Технике и стратегије развијања вјештине слушања у настави енглеској језика у основној школи у Црној Гори
Датум одбране мастер рада:	28.3.2012.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Универзитет Црне Горе, Филозофски факултет, Никшић
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	методика наставе

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Јелена Љ. Станојевић, Медијска писменост у Црној Гори, са акцентом на кампању „Бирајмо шта гледамо” Савремени токови у изучавању језика, књижевности и културе / [ур. Ненад Томовић]. - ISBN 978-86-6153-732-5. - Vol. 1 (2024), стр. 525–544. DOI: 10.18485/stijkk.2023.1.ch29

Јелена Љ. Станојевић, Родна (не)равноправност у Црној Гори, правно–нормативна и реална парадигма, *Савремени токови у изучавању језика, књижевности и културе* Конференција, Филолошки факултет, Београд, 2023. (Зборник радова у штампи)

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса“

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација, под насловом „Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса“ за примарни предмет истраживања има анализу узрочно-последичне везе између степена родне равноправности у друштву и њене рефлексije у медијима. Рад анализира како се положај жена *de facto* одражава на квалитет и квантитет њихове медијске репрезентације, третирајући медијску слику као кључни фактор у обликовању колективне перцепције родних односа.

Циљ дисертације је да кроз критичку анализу телевизијског дискурса и емпиријско истраживање (мониторинг информативних емисија и анкете) деконструише начин на који се жене представљају, испита употребу родно осетљивог језика и укаже на дискрепанцу између нормативног правног оквира и стварне медијске праксе у Црној Гори. Најважнији циљ рада је идентификација структурних изазова и пружање смерница за унапређење родно одговорних политика у медијском сектору.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Теза Јелене Станојевић садржи једну главну и неколико помоћних хипотеза.

- **Главна хипотеза:** Постоји директна узрочно-последична веза између степена родне равноправности у друштву и њене рефлексije у медијима (р. 3). Положај жена у савременом црногорском друштву директно одређује квалитет и квантитет њихове медијске репрезентације (р. 3).
- **Хипотеза о јазу између норме и праксе:** Постоји значајна дискрепанца између нормативног оквира (*de jure*), који гарантује родну равноправност кроз међународну и националну легислативу, и стварног стања у пракси (*de facto*) (стр. 3-4).
- **Хипотеза о улози медија у идеологији:** Медији играју кључну улогу у обликовању, репродуковању и легитимизацији друштвених вредности и родних идеологија, чиме медијска слика постаје део колективне перцепције родних односа (стр. 3-4).
- **Хипотеза о језичкој (не)видљивости:** Женска перспектива није потпуно невидљива у медијима, али се суочава са структурним изазовима, као што је недоследна употреба именица у женском граматичком роду за титуле и занимања (стр. 4-5).
- **Хипотеза о институционалним недостацима:** У медијским кућама недостају јасне институционалне смернице и интерне политике које би систематски уређивале питања родне равноправности и употребу родно сензитивног језика (стр. 4-5).

Истраживање је обухватило две компоненте:

а) Мониторинг медијског дискурса: Анализа 30 информативних емисија на телевизијама РТЦГ и ТВ Е.

б) Анкетно истраживање: Испитивање ставова новинара (креатора садржаја) и публике (конзумента).

Ослањајући се на теоријске моделе Инглехарта и Нориса (стр. 14), ауторка је за мерење равноправности користила три врсте индикатора: економске (процент економски активних жена (оне које зарађују), заступљеност жена на руководећим функцијама и удео жена професионалаца у укупној радној снази), социјалне (степен писмености жена, ниво образовања, приступ здравственој заштити и контрацепцији, као и индекс социјалног развоја по роду) и политичке (процент жена у државном парламенту, број усвојених мера за постизање родне равноправности, као и историјски контекст) индикаторе, који су повезани са лингвистичком анализом присутности женског рода у јавном говору.

Ауторка наглашава да се степен неравноправности у језику не сме анализирати само као лингвистичко питање, већ је он директно пропорционалан овим друштвеним и економским показатељима моћи.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Садржај докторске дисертације Јелене Станојевић конципиран је кроз неколико кључних тематских целина које континуирано повезују теорију, законски оквир и ауторкино емпиријско истраживање. Рад започиње дефинисањем темељних појмова пола, рода и родних улога (стр.

7–8), са посебним фокусом на социолингвистичке теорије доминације, различитости и перформативности које објашњавају рефлексију моћи и хијерархије у језику (стр. 11–12). На ову основу надовезује се детаљна анализа међународних и националних правних докумената који гарантују родну равноправност (стр. 30–31), при чему ауторка прецизно указује на постојећи јаз између прописаних права (*de jure*) и њихове стварне примене у пракси (*de facto*) (стр. 37). Истраживање се даље шири на област образовања и друштвених структура, анализирајући како породица и образовни систем обликују „софтвер ума” и репродукују традиционалне моделе који фаворизују мушкарце (стр. 18, 20), постављајући тиме препреке употреби родно осетљивог језика (стр. 22–23). Централни део рада посвећен је медијској репрезентацији, где се кроз анализу тридесет информативних емисија истражује начин на који се о женама говори и теме које се уз њих везују (стр. 3, 41). Ови налази употпуњени су резултатима анкета спроведених међу новинарима и публиком о прихватљивости родно осетљивих израза (стр. 5–6), чиме се финално потврђује теза да је језик „огледало друштва” и да се истинска равноправност постиже само симултаним променама у институцијама, образовању и медијском дискурсу (стр. 13, 27).

Дисертација истиче да је за истинску трансформацију родних идеологија неопходно симултано деловање кроз образовни систем, јачање медијске писмености и строгу примену родно одговорних политика унутар медијског сектора.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Остварени резултати истраживања у докторској дисертацији Јелене Станојевић нуде свеобухватну дијагнозу медијске слике у Црној Гори, указујући на то да је женска перспектива, иако присутна, структурно ограничена и често сведена на нестереотипне нише. Анализа језичког отпора открила је дубоку недоследност у јавном дискурсу, где се женски граматички род лако прихвата за слабије плаћена занимања, док се код функција моћи и даље упорно преферира генерички мушки род. Насупрот томе, мапирање ставова кроз спроведену анкету демистификовало је мит о „неприродности” родно осетљивог језика, показавши да корисници медија, без обзира на демографске разлике, имају знатно позитивнији афинитет према њему него што то сугерише тренутна професионална пракса. На крају, истраживање доказује да је за репродукцију патријархалних идеологија директно одговоран институционални пропуст, односно недостатак интерних кодекса унутар самих медијских кућа.

Научни допринос дисертације посебно је видљив у интердисциплинарном приступу и методолошком оквиру, пре свега кроз успешну синтезу критичке социолингвистике и анализе медијског дискурса. Овакав приступ омогућио је да се питање језика постави у шири друштвено-политички контекст савремене Црне Горе, док истовремено понуђени методолошки модел за мониторинг родне равноправности представља примењив алат за будућа регионална истраживања. Теоријско проширење рада огледа се у дубљем разумевању „културних модела” и „делатних заједница” на Балкану, чиме се објашњава начин на који се традиционалне идеологије прилагођавају модерним медијским форматима. Коначно, апликативни значај истраживања превазилази теоријске оквире, пружајући конкретну основу за креирање нових јавних политика и прецизних институционалних смерница за родно одговорно извештавање.

Посебан допринос јесу препоруке изнесених у дисертацији (посебно у поглављима 1.6, 3.4 и закључним разматрањима), у којима ауторка сугерише следеће практичне мере за унапређење стања родне равноправности у медијском сектору:

- **Увођење интерних медијских политика:** Медијске куће треба да усвоје званичне кодексе и правилнике о родно одговорном извештавању који би јасно прописали обавезну употребу родно сензитивног језика и равноправну заступљеност жена као саговорница и експерата.

- **Континуирана едукација кадра:** Неопходно је организовати редовне обуке и семинаре за новинаре, уреднике, лекторе и менаџмент о деконструкцији родних стереотипа и важности „правичне видљивости“ (*fair visibility*).
- **Стандардизација сигнатура и титула:** Систематско коришћење женског граматичког рода за све функције и занимања у званичним потписима на екрану, натписима на канцеларијама и пословним картицама, како би женски идентитет постао видљив у институционалном контексту.
- **Избегавање патронизирајућег говора:** Елиминисање термина који наглашавају брачни статус (нпр. *госпођица*) или релацију са мушком особом, као и избегавање приказа жена искључиво као жртава или рањивих бића, фокусом на њихову професионалну снагу и достигнућа.
- **Унапређење медијске писмености:** Подстицање програма медијске писмености у оквиру образовног система како би будући конзументи медија могли критички да препознају и одбаце сексистичке поруке и манипулације.
- **Родна деполаризација у рекламама:** Спречавање употребе стереотипних слика у комерцијалне сврхе и промовисање нестереотипних улога за оба пола.
- **Успостављање надзорних механизма:** Јачање улоге националних регулаторних тела у праћењу (мониторингу) родне равноправности на годишњем нивоу и подстицање грађана да реагују на дискриминаторни садржај.

Овим мерама би се премостио јаз између теорије и праксе, чиме би се омогућило да медији постану истински покретачи друштвене еманципације.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу „Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду“ и налаза у извештају из програма „iThenticate“, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса“ аутора Јелене Станојевић, констатујем да утврђено подударање текста износи 6%.

Овај степен подударности последица је цитата и библиографских података о коришћеној литератури, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

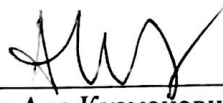
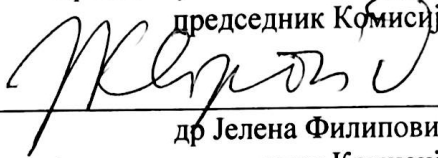
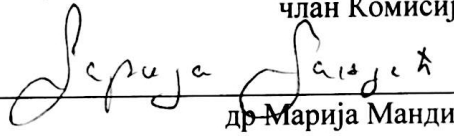
На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. „Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду“, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса“ кандидата Јелене Станојевић оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „Родне идеологије у савременим црногорским медијима – кроз критичку анализу телевизијског дискурса“, коју је урадио кандидат Јелена Станојевић под менторством др Ане Кузмановић Јовановић и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1.
др Ана Кузмановић Јовановић
председник Комисије
2.
др Јелена Филиповић
члан Комисије
3.
др Марија Мандић
члан Комисије